

The castle of Vadstena, founded in 1545 by King Gustav Wasa, could be called "The first opera house of Sweden". As early as 1654 when Queen Christina ruled the country, an Italian opera group, conducted by the composer Vincenzo Albricci, performed at the castle in Vadstena.

The International Vadstena Academy

The International Vadstena Academy for budding professional singers and musicians was founded in 1964 by the singing teacher Ingrid Maria Rappe, for the purpose of studying and performing both newly composed music dramas and early operas in the historic buildings of Vadstena. To date, approximately twentyfive operas have been given their first representation of our time in Vadstena — a result of successful research. Most of them have been broadcasted and five of them televised (San Giovanni Battista by A. Stradella (1675), The Actress who came to Heaven by A.M. Abbatini (1668), The Opera Buffa by C. Ditters von Dittersdorf (1798), The wretched Husband by D. Cimarosa (1785) and in 1990 the Swedish romantic opera "Duke Magnus and the Mermaid" by Ivar Hallström (1867).

Due to the unique opera works and to the high standard required of the performers, the academy has enjoyed the enthusiastic esteem of various opera agents, theatre managers, press critics both throughout Sweden as well as abroad. Tours of several productions have also been made to Denmark, Norway, Germany and Austria.

In 1989 guest performances were given of the opera "Nágon har jag sett" (Someone I have seen) by Károlina E íriksdóttir (1988) in her native town Reykjavik, Iceland. The Icelandic television recorded this unique Nordic performance, that has also been invited to the London Int. Opera Festival 1992.

In Vadstena the rising generation of great singers can be met in unconventional surroundings. Many of Vadstena's alumni can be heard at opera houses all over the world, e.g. Britt-Marie Aruhn, Marianne Häggander, Loa Falkman, Lars Magnusson, Anne Sofie von Otter.

Many young stage directors have also started their stage career at the Vadstena Academy, among others Göran Järvefelt, Torbjörn Lillieqvist, and Per-Erik Öhrn. The two latter have also been Artistic leaders of the academy. Arnold Östman, who is now director of the Drottningholm Court Theatre, was the Artistic Director in 1969—1982. Present Artistic Director is flautist Clas Pehrsson from 1991.

Every summer a seminar initiated by the founder of the academy, Mrs Ingrid Maria Rappe, is held for people working with the human voice, researchers and physicians, which from different aspects illuminates the singing voice.

Upon the initiative of the orchestral musicians, additional concerts are often scheduled at the castle and at other historical buildings of the town, e.g. at the ancient convent. Furthermore, concerts also take place in the outdoor park by Lake Vättern.

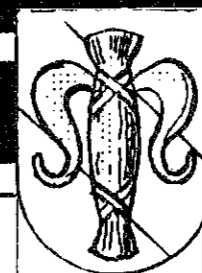
The Academy is subsidized by the Ministry of Education and Cultural Affairs, the Municipality of Vadstena and the Östergötland County Council.

Kungsholmsgatan 56 (15/8—15/6)
S-112 30 Stockholm, Sweden
08-652 61 80

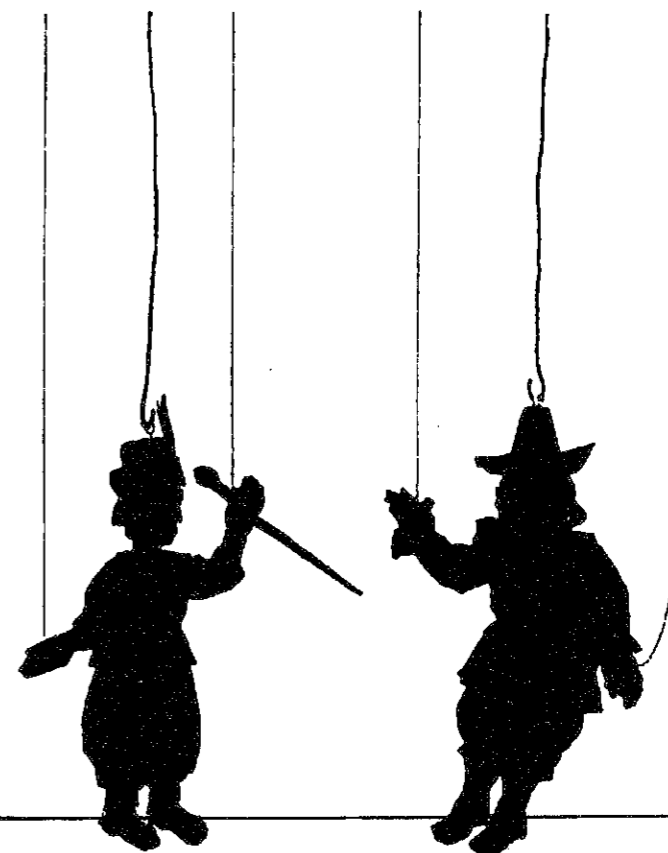

Lastköpingsgatan (15/6—15/8)
S-592 00 Vadstena, Sweden
0143-122 29, 122 49

Produktion, layout, original Inger Broström.
Skeninge Boktryckeri 1991.

GIRELLO

Marionettopera

Musik Jacopo Melani, Rom 1668

Libretto Filippo Acciajuoli   Svenskt libretto Iwar Bergkwist

Nutida uruppförande på Vadstena slott 28 juli 1991

STIFTELSEN INTERNATIONELLA VADSTENA-AKADEMIEN

Östgöta Enskilda Bank
stöder Vadstena Akademiens
forsknings- och utvecklingsarbete

Östgöta Enskilda Bank

Grundad 1837

DE MINSTA OPERAAKTÖRER DU NÅGONSIN SETT...

Du som besöker Vadstena slott anno 1991 för att vara med om en av Vadstena-Akademiens två stora operahändelser detta år, Du kommer att få se och höra någonting mycket ovanligt, t.o.m. med våra mått mätt. En italiensk opera från 1600-talet, kallad GIRELLO, det låter väl som "gamla vanliga" Vadstena-Akademien? Och namnet Melani förekom visst här redan 1986 - och 1654! Så vari ligger nu det ovanliga?

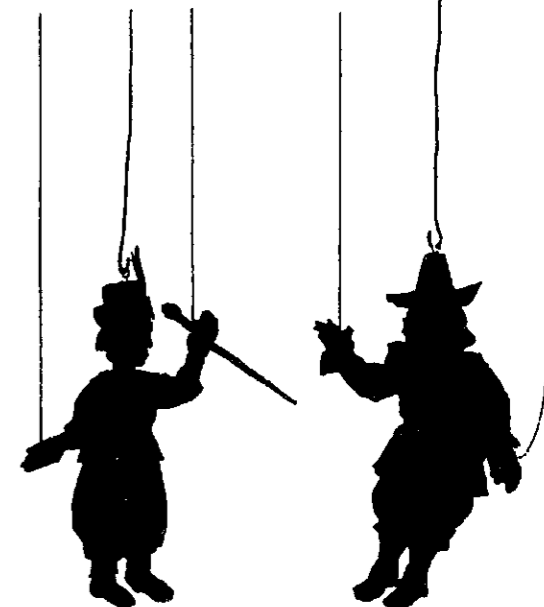
När Du, under former som redan de inte är helt alldagliga, har lotsats in i Brölloppsalen av ett riktigt kringresande opera-patrask från 1600-talets Italien, så får Du slå Dig ner framför en märkligt liten operascen. Och när sedan spelet verkligen börjar, så får Du också se de förmodligen minsta operaaktörer Du någonsin sett. De gästar oss från Polen och tillhör Wasa Marionettopera. De agerar "aldeles själva" men de lånar sina svenska stämmor av de nyss så påtagligt närvarande sångarna, som nu dragit sig i bakgrunden för att assistera sina små kollegor. En runt scenen grupperad liten barockorkester fullkomnar det hela.

Detta är sannolikt första gången i modern tid som det görs ett försök att återuppleva barockens dockspelsopera, med allt vad därtill hör. På flera andra ställen i detta program står att läsa om vad detta innebär konkret. Här kan det räcka att säga att det är ett av de intressantaste och mest spännande musikedramatiska och -vetenskapliga experiment vi gett oss i kast med inom Vadstena-Akademien.

Nu hoppas vi att alla våra musiker och artister, stora som små, kan dela med sig till Dig av den spänning som vi själva upplevt och alltjämt upplever i arbetet med GIRELLO.

Välkommen till Vadstena!

Clas Pehrsson
Konstnärlig ledare

GIRELLO

Marionettopera i prolog och tre akter (paus mellan akterna)

Wasa Marionettopera gästar Vadstena-Akademien

Musik	JACOPO MELANI, Rom 1668
Libretto	FILIPPO ACCIAJUOLI
Edition	ANDERS WIKLUND
Översättning	NINA VELANI
Svenskt libretto	IWAR BERGKWIST
Scenografi och marionetter	RYSZARD KUZYSZYN
Scenografi och kostym gycklarsällskap och prolog	INGER BROSTRÖM
Teknisk konstruktion	JERZY MUSZYNSKI
Rörelseinstruktion	ÅSA BOGEGÅRD
Repetitör	ULF SÖDERBERG
Projektledning	GABRIEL BANIA
Marionettregi	WASA MARIONETTOPERA
Regi gycklarsällskap och prolog	NILS SPANGENBERG
Musikalisk bearbetning och ledning	MARK TATLOW

Prolog

Underjordens gudar: **Plutone** — Lars Arvidson, **Proserpina** — Susanne Rydén, **Hämnden** — Ann-Christine Larsson, **Sveket** — Jan Strömberg.

Personerna i den ordning de uppträder:

Ormondo , hovets andre rådgivare	FREDRIK DE JOUNGE, tenor
Filone , hovets förste rådgivare	GUNNAR BIRGERSSON, baryton
Pasquella , hustru till trädgårdsmästaren . .	CARL UNANDER-SCHARIN, tenor
Girello , hovets trädgårdsmästare	LARS ARVIDSON, basbaryton
Tartaglia , fångvaktare	ANDERS LUNDSTRÖM, tenor
Doralba , syster till kungen av Tebe	SUSANNE RYDÉN, sopran
Mustafå , son till kungen av Cypern, utklädd till slav	ANN-CHRISTINE LARSSON, sopran
Odoardo , kung av Tebe	JAN STRÖMBERG, tenor
Erminda , drottning av Tebe, dotter till kungen av Cypern	ANN HALLENBERG, mezzosopran
Mago , trollkarl	MATS PERSSON, basbaryton

Vadstenabarn medverkar i gycklarsällskapet.

Musiker med tidstroga instrument:

Blockflöjter
Halfdan Bleken Maria Bania

Barockviolin, barockviola
Gabriel Bania Ulrika Wahlberg

Arkiluta
Torbjörn Söderquist

Chittarrone
Peter Söderberg

Violone, viola da gamba
Irmelin Heiseke

Violone
Love Persson

Cembalo
Ulf Söderberg Mark Tatlow

Marionettister:

Malgorzata Baltaziak, Ryszard Dolinski, Urszula Janik,
Krzysztof Pilat, Janusz Grodoń, Jerzy Muszynski

Dekormålare:

Slawomir Chudzik, Sylwester Kwiatkowski
Dockorna är tillverkade vid Statliga Dockteatern i Lublin, Pc

Scentekniska och administrativa medarbetare:

Julia Ahumada, masker, Åse Berglund, barnledare, Elisabet Andersson, kostymmästare, Marianne Frid, sömnad, Katrin Wahlberg, sminkinstruktör, Anna Wemmert, ljussass, George Hållbus, scenmästare
Hanna Aldén, Martin Andersson, Gunnar Lande, Margot Lande, Bo Lundhquist, Kerstin Lundhquist, Jan Ohlsson, Annika Thorn, Inger Broström, Astrid Lande (adm. ledning).

Föreställningar: 28, 30, 31 juli, kl. 19.30,
2, 3, 4, 6, 7, 9 aug. kl. 19.30 och 10 aug. kl. 15.00
Videoinspelning sker den 6 och 7 aug.

Kaffeservering i första pausen.
Maude och Lars-Erik Landestorp, Gamla Konditoriet, Vadstena.

Rökning är förbjuden i hela slottet.
Fotografering och bandupptagning från salongen är ej tillåten.

DETTA HÄNDER

Prolog

Underjordens gudar, **Plutone**, **Proserpina**, **Sveket** och **Hämnden** beslutar sig för att straffa det gudlösa Tebe.

Akt 1

Kungen av Tebe, **Odoardo**, är så förälskad i sin trolovade **Erminda** att han åsidosätter sina kungliga plikter. Hellre än att regera vistas han i sitt sommarpalats. Under kungens frånvaro, tar ministrarna **Filone** och **Ormondo** makten över Tebe.

Ormondo har gripits av begär till **Pasquella**, trädgårdsmästaren **Girellos** hustru. Ormondo övertalar fångvaktaren **Tartaglia** att kasta Girello i fängelse. Girello döms sedan till landsflykt.

Doralba, kungens syster, älskar **Mustafå**, som hålls som slav vid hovet. Deras kärlek förmörkas dock av svartsjuka och i ett anfall av raseri låter Doralba kasta Mustafå i fängelse.

Förvisad från Tebe möter Girello trollkarlen **Mago**. Denne skänker honom förmågan att förtrolla sig själv till kung Odoardo och kungen till Girello.

I GIRELLO.

Akt 2

Förvandlad till kung Odoardo återvänder Girello till Tebe. Han hämnas på Ormondo och Filone samt friger Mustafå ur fängelset.

Tillsammans med Erminda kommer också den riktige kung Odoardo tillbaka till Tebe. Han återupprättar Ormondo och Filone och dömer Mustafå och Doralba till döden.

Akt 3

Nu uppträder Girello åter i kung Odoardos gestalt. Han upphäver den riktige kungens beslut och förvandlar honom till Girello. Girello, d v s kung Odoardo, förs tillsammans med Ormondo och Filone ut i skogen för att dödas. I sista minuten dyker trollkarlen Mago upp och ställer allt till rätta.

Gudarnas straff är verkställt.

MOTALA — VADSTENA

Stora Torget

Hälsningar
Karin och Hans Fox

Människor, gudar och dockor

När Nefertitis grav öppnades fann man där bl a en dockteater. Det betyder inte att Nefertiti, som vid sin död var en vuxen kvinna, lekte med dockor. Dockan var en religiös bruksartikel och som all teater har dockteatern sina rötter i religiösa riter. I tidernas begynnelse såg människan bakom varje naturfenomen en gudomlig vilja och när hon ville påverka den måste hon träda i förbindelse med gudarna. För detta samtal måste guden synliggöras. Den avbildades därför mer eller mindre människolik. Guden blev till en docka och samtidigt blev dockan till gud.

I Nefertitis grav fann man en dockteater.

Varje kultur utvecklade sina dockor, ceremonier och spel där mötet mellan gudar och människor ägde rum. Gudar levandegjordes på olika sätt. I sin enklaste form räckte det att lyfta upp gudabilden och föra den runt i procession, vilket fortfarande sker vid en del katolska högtider. Vilde man få guden mer uttrycksfull gjordes huvud, ögon och armar rörliga. Människan kunde också ikläda sig gudens attribut, t ex hjorthud och mask med horn.

Hur mötet mellan gudar och människor i de tidigaste rituella spelen såg ut vet vi inte. De spel vi känner, därför att de nedtecknats, är episka. De handlar om en svunnen guldålder då gudar och människor möttes. Det är samma berättelser som vi känner från sagor och myter; Illiaden och Odysseen, Gamla och Nya testamentet, Rolandsången, Mahabharata och Ramayana. Vi vet inte heller hur den klassiska grekiska dockteatern såg ut, trots att filosofer som Platon, Aristoteles och Zenophon talar om spelbara dockor. De germanska gudasagorna verkar inte ha gett upphov till dockteater. De återgavs istället i dansdramer.

Omkring år 900 e Kr började prästerna i den kristna kyrkan gestalta de bibliska berättelserna, eftersom folket inte förstod de latinska bibeltexterna. Altarskåp, som påminner om en dockteater i vilken dockor grupperats, utformades ibland så att dockorna kunde röras. Ordet Marionett, som betyder liten Maria, kommer från den rörliga Maria-skulptur som fanns i en del kyrkor.

Till de mest älskade sagorna hör Rolandsångens berättelser om Carl den stores riddare och deras strider med turkarna. De spelas på Sicilien med dockor som kan vara upptill 120 cm höga och framförs alltjämt. Texten reciteras rytmiskt medan dockspelarna sköter dockorna. Publiken lever med vid dessa föreställningar som på en ishockeymatch och jublar när riddarna slår huvudet av fienden så att blodet sprutar. Samma händelser men med omvända förtecken gestaltas av dockspelare i arabvärlden.

Österut möter vi en oerhörd rikedom av dockteater. I Indien gestaltas det stora eposet Mahabharata av skuggspelsdockor. Texten sjungs av en sångare medan spelarna närmast dansar fram med dockorna. Ramayana, berättelsen om prinsen Rama, framförs av skuggspelsfigurer, handdockor, stavdockor och marionetter. Dessa epos ligger också till grund för den rika indonesiska dockteatern. Japan har många sorters dockteater som alla kräver långa förberedelser och stor yrkesskicklighet. Den mest avancerade kallas Bunraku. Dockorna spelas med hjälp av stavar och kräver tre spelare, en som för dockans fötter, en som ansvarar för högerhanden och huvudet och en som för vänsterhanden. Kinas mest bekanta dockspel handlar om Kung Markatta.

Afrikas rituella spel där gudar och människor möts har först på senare tid blivit kända. Flera av dessa riter är alltjämt levande. Dockor används även i initiationsriter där flickan och pojken får lära sig kärlekens väsen. Med hjälp av dockor informeras också om aktuella problem som hur fattigdom skall övervinnas och hur man skall undvika aids smitta.

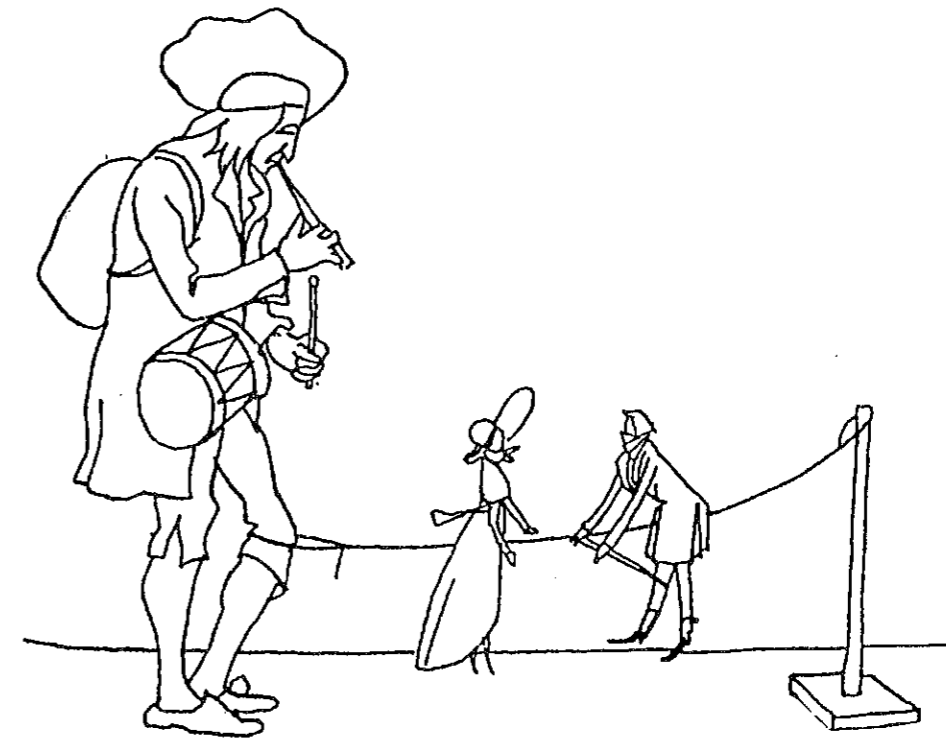
Japansk Bunrakudocka.

Under renässansen - när människorna befriade sig från kyrkans dogmatik och ivrigt studerade konst och vetenskap från antiken och orienten - skapades nya teaterformer; commedia dell'arte, opera, talteater och en dockteater som ogenerat lånade och knyckte från de förra. Detta skedde samtidigt som teaterns konstnärer gjorde anspråk på att vara en särskild yrkeskår; komedianerna i kraft av att de kunde improvisera, talskådespelarna därför att de i ord och handling levandegjorde texter, sångarna därför att de kunde sjunga och dockspelarna därför att de kunde allt detta och dessutom tillverkade och spelade dockor.

Dockan såg till en början ut som commedia dell'artes figuranter. Populärast var den vitklädde tjänaren Pulcinella och hans brokigt klädda kamrat Harlequin. När dockspelarna gav sig ut på vandring med sitt teaterskåp på ryggen fördes renässansens och barockens många teaterinnovationer ut över Europa. Där förändrades och anpassades de till platsens kulturella förutsättningar.

Som alltid bestämdes dockspelarnas möjligheter, precis som skådespelarnas, av vem som var villig att betala för att se dem. Flertalet dockspelare spelade enkla föreställningar på gator och torg och drygade ut förtjänsten genom att sälja salvor, örter och mediciner. Andra engagerades av adelsmän som fascinerades av miniatyrteaterns möjligheter och som på köpet slapp problemen med rivaliserande primadonnor.

I Italien var intresset för dockteater bland de välbeställda så stort att ensembler bildades redan under 1600-talets senare del. I furstarnas palats liksom hos påven, byggdes sinnrika dockteatrar. Dockorna var mellan 50 och 120 cm höga och fick ofta en känd persons utseende, kroppsspråk och gestik som, om det gällde en överklassperson, formats av retoriken, samt av ridning, fäktning och dans. Ibland repeterades föreställningen in i detalj, ibland improviserades den som i commedia dell'arte, vilket tycks ha varit det vanliga i syditalien och på Sicilien. Furst Esterházy hade inte bara en egen orkester som leddes av Haydn, han hade också en egen dockteater för vilken kompositören skrev musik. Bland andra namnkunniga marionettägare kan nämnas författare som Goethe och George Sand och sångaren Deprez.

Vandrande dockspelare.

Under slutet av 1800-talet upplevde dockteatern en renässans. Teatern med sina divor och påkostade men innehållslösa föreställningar ansågs så okonstnärlig och omöjlig, att skådespelerskan Eleonora Duse menade att skådespelarna måste dö om teatern skulle överleva. Dramatiker och bildkonstnärer tog sig an dockorna. Strindberg skrev Kaspers fettisdag för dockor och Alfred Jarry skapade sin Kung Ubu. Men det var framför allt engelsmannen Gordon Craig som lyfte fram dockan och till henne knöt oerhörda förhoppningar om förnyelse. Han menade att marionetter skulle ersätta skådespelarna så att publiken äntligen skulle slippa allt emotionellt utspel som inte hade med rollen att göra. Craigs ord om dockan är närmast profetiska: "... when he comes again and is but seen, he will be loved so well that once more will it be possible for the people to return to their ancient joy in ceremonies... once more will Creation be celebrated... homage rendered to existence... and divine and happy intercession made to Death". (Ur "The Actor and the Über-Marionette", 1907.)

Vår tids dockteater lägger under sig ständigt nya uttrycksmedel. Idag finns dockteater för alla smakriktningar. Mupparna på TV, Staffan Westerbergs fantasifulle dockvärld, Michael Meschkes avancerade marionett-teater i Stockholm och Byteaterns, i Kalmar, mer robusta framställningskonst, har alla bidragit till att göra dockteatern älskad. Med Wasa Marionettopera får nu också operan sin dockteater.

Gunnel Bergström
Kritiker och regissör

Föreningen Vadstena-Akademiens Vänner

Med stor entusiasm har föreningen Vadstena-Akademiens Vänner följt och medverkat till akademiens utveckling. Vänmedlemmarna, som nu är drygt 500, får i april varje år först av alla hela sommarprogrammet. Årsmötet, som i år äger rum söndagen den 4 aug på Kungs Starby Wårdshus, har blivit ett av sommarens mest eftertraktade arrangemang. Då lyssnar man till några av artisterna som berättar om arbetet bakom föreställningarna, man äter vätterröding och ser sedan gemensamt en föreställning. Medlemsavgiften är 100 kr/år eller 1.000 kr för ständigt medlemsskap. Postgiro 28 37 74-8 eller bankgiro 199-8517. Ordförande är överläkare Gerhard Bona, 0141-527 59.

Wasa Marionettopera

Wasa Marionettopera är en ideell förening som har till syfte att stiltroget uppföra 1600- och 1700-talens marionettoperor. Inom musikens område är numera idéerna om stiltrogenhet vid framföranden av äldre verk relativt väletablerade. Men inom dockteaterns område är det något helt nytt.

För några år sedan fann jag en notis om framförandet av operor med marionetter i en bok om drottning Christinas tid i Rom. Tanken på att rekonstruera någonting liknande föddes. Forskningsarbetet startades i Holland och ledde mig vidare till Italien. Jag letade i bibliotek efter dokument, bilder, libretton och musik. 1600-talets dockor och dockscener har tyvärr gått förlorade, men det finns beskrivningar av dockteaterföreställningar och operaspektakel från "stora" scener med hundratals teckningar av dekorationer, kostymer och ritningar till maskiner. Från 1700-talet finns däremot dockscener och marionetter bevarade i original, liksom scenmaskiner (t.ex. vind- och åskmaskiner och maskiner som imiterar eld och sol) bevarade på museer i Venedig, Bologna och London.

Jag ville återskapa en scen med belysning, maskiner och marionetter och uppsökte yrkesfolk som arbetar med dockor och marionetteaterhistoria, främst professor Remo Melloni i Milano. I bl.a. Polen finns många professionella dockteatrar och teaterskolor som har utbildning i marionetteknik och -regi. Genom professor Henryk Jurkowski i Warszawa fick jag kontakt med två av hans f.d. studenter, Jerzy Muszynski och Zbigniew Glowacki, som båda blev intresserade av mitt projekt. Jerzy Muszynski är den som tekniskt har konstruerat vår perspektiviska scen med rörliga sidokulisser och det sinnrika maskineriet. För scenografin, inspirerad av gamla förlagor, och de sexton dockorna står Ryszard Kuzyszyn.

I barockens operor spelade arkitektoniska och scenografiska lösningar en väl så betydelsefull roll som musiken. Det fanns inga avgörande skillnader mellan operor för dockteater och andra samtida operor. Gestiken, som dåtidens människor var väl förtrogna med, användes till publikens stora förtjusning också av marionetterna. Gesten kom nästan alltid före orden. Principen var: ögon, huvud, hand och ord. Även positionerna på scenen följde bestämda regler. Rollfigurerna placerades på scenen efter social hierarki, kön och ålder - i publikens ögon från vänster till höger. Entréer och sortier följde också denna rangordning. Gester och positioner var ett parallellt språk som förstärkte och tydliggjorde texten.

Dockornas kroppar tillverkades av trä, huvuden av trä, vax eller papier maché, fötter och händer av bly. Våra marionetter är gjorda på samma sätt. De är ca 60 cm höga.

Vi ser fram emot att tillsammans med Vadstena-Akademien få presentera vår första produktion.

Gabriel Bania
Konstnärlig ledare
Wasa Marionettopera

Teatern har många ansikten - dockteatern är ett av dem.

Ursprungligen var dockteater en del av en ritual, där dockan representerade en gud eller en av förfäderna. Dockteatern skapade en länk mellan den andliga och den profana världen. Ett antal av dessa dockor som är flera tusen år gamla finns bevarade från Egypten, Grekland, Indien och Amerika. I Afrika och Asien utövar man än idag denna ritual.

Under 1500- och 1600-talet utvecklades dockteatern i Europa till en självständig konstform med syftet att roa sin publik. Man spelade musikteater och skådespel i miniatyr. Detta skedde delvis av konstnärliga skäl, som vi ser här i "Girello" och delvis av ekonomiska: dagens kaspersteater har sitt ursprung i Commedia dell'Arte, där fattiga teatersällskap var tvungna att använda sig av dockor istället för skådespelare. Pulcinella blev Kasper, alias Punch, Polichinelle, Petrusjka, Jan Klaasen, Mester Jekel.....

Dockteatern innebär en stilisering i jämförelse med musikteatern och skådespelarteatern. Dockan i sig är en tolkning av den roll den skall gestalta på scenen. Bara det mest väsentliga i rollens karaktär tas fram, och antyds i dockans utseende. Under spelets gång, genom dockspelarens skicklighet i manipulation och tolkning av dockans karaktär, får materien liv. Alla olika uttryck som dockan gestaltar finns sedan i åskådarens fantasi: läpparnas rörelse till ett leende, tårarna som rinner ner från kinderna..... Kastade han ett öga på mig nyss? En docka av trä och papier-maché!

Dockteaterkonsten som finns representerad i "Girello" saknar traditioner i vårt land. Den kom för att stanna så sent som 1958 när Michael Meschke öppnade Marionetteatern i Stockholm. Där har man spelat dockteater för både vuxna och barn ända ner i de yngsta åldrarna, varigenom många stockholmare fått sin första teaterupplevelse i form av dockteater. Alltsedan starten har man tagit barnen på allvar och ägnat repertoarval och formfrågor stor uppmärksamhet.

För vuxna valdes en kräsen repertoar, som skulle locka besökare till dockteatern genom sitt innehåll. Som exempel kan nämnas *Prinsen av Homburg* av Heinrich von Kleist, *Den goda människan från Sezuan* av Bertolt Brecht, *Kung Ubu* av Alfred Jarry, *Ondine* av Jean Giraudoux, *Antigone* av Sofokles, *Don Quijote* efter Cervantes, samt musikteater som *Hoffmanns äventyr* av Jacques Offenbach och *Historien om en soldat* av Igor Stravinsky.

I Europa finns det fyra klassiska dockteater tekniker: *marionetter* - dockor hängande i trådar från ett spelkors, *stavadockor* - manipulerade nerifrån med stavar, *skuggspelsdockor* - platta, ledade dockor som kastar sin skugga på en duk och *handdockor* - som träs över dockspelarens hand.

Marionetteatern i Stockholm använder sig av dessa traditionella tekniker, liksom av utomeuropeiska, främst asiatiska dockspelsformer: *Antigone* framfördes i den klassiska japanska Bunraku-tekniken och thailändska muralmålningar inspirerade utformningen av *Ramayana*, det stora hinduistiska eposet. Vidare arbetar man tvärkonstnärligt, så att skådespel, musikteater, mim, etc blandas med dockspel, som t.ex. i *Divina commedia* av Dante Alighieri med maskspel och skådespel i scenografi av Lennart Mörk och i *Irländsk Legend* av Werner Egk, musik-, skådespel- och dockteater i samproduktion med Kungliga Teatern.

Elisabeth Beijer
Marionetteatern i Stockholm

Florentinsk operakomedi

Det finns delar av musikhistorien, som genom århundraden blivit totalt utforskade. Vartenda brev och manuskript har granskats intill sista bokstav och not. Man har omtolkat sitt material, vänt på det igen, gjort nya analyser osv. Ändå förblir tiden och personerna bakom manuskripten okända. Så är fallet med den florentinska operans historia under 1600-talet.

Många känner till att operan föddes i Florens vid övergången från 1500- till 1600-talet. Kompositörer som Peri och Caccini är rätt välbekanta, men därefter, när operans utveckling styr över mot Rom, försvinner den florentinska operatraditionen i dimman.

PUCKELRYGG
Gravyr av Callot.

1958 presenterade amerikanen Robert Weaver en avhandling om den florentinska komiska operan under mitten av 1600-talet, och den är faktiskt den första grundliga genomgången av denna epok som har gjorts. Med denna, och senare arbeten, har Weaver visat på vilken rik värld av musikteater (och även dramatisk teater) som existerade i medicernas Florens, och framför allt den komiska operans blomstring. Komiska inslag förekommer dock i de flesta av 1600-talets operor, även om någon uppdelning i *opera seria* och *opera buffa* ännu inte förekommer. Dessa inslag fungerade som en slags ventil för olika former av missnöje. Politisk eller religiös satir, kunde inte framställas av operans huvudfigurer, de sk *parte serie*. Istället lade man kritiken i munnen på de lägre klasserna, som ex. tjänare, trädgårdsmästare, soldater. Hade de dessutom ett lyte av något slag (alkoholiserad, puckelryggig stammande dvärg eller liknande) behövde man inte ta kritiken alltför allvarligt. Denna del av operans personuppsättning kallades *parte buffe*, och kom att bli förebilden för figurerna i 1700-talets *opera buffa*. Det är också en direkt linje mellan denna florentinska operakomedi och 1700-talets neapolitanska *opera buffa*. Genom att olika florentinska operasällskap (**Accademici Discordati** och **I Febiarmoncini**) med stor framgång kom att spela i Neapel redan under slutet av 1600-talet, planterades här en slags buffa tradition som sedan kopierades under 1700-talet till det vi idag känner som *opera buffa*.

Vadstena 1986 och 1654

Den mest framgångsrike kompositören av florentinsk komediopera var Jacopo Melani (1623-76). Han tillhörde en betydande släkt av musiker, sångare och kompositörer från Pistoia i de toscanska bergen ovanför Florens. Han var äldst av sju bröder, där bland andra Atto, Domenico och Niccola var kastratsångare och den yngste, Alessandro var kompositör. Denne komponerade 1669 på beställning av drottning Kristina den första don juan-operan **L'empio punito** som fick sitt första moderna framförande i Bröllops-

salen på Vadstena slott 1986. I samma sal har med all sannolikhet också Domenico och Niccola sjungit. De tillhörde Vincenzo Albricis operatrupp som 1652 på drottning Kristinas begäran anlände till Sverige. Under drottningens sista år i Sverige (1654) finns det belagt att operatruppen spelade på Vadstena slott och att bröderna Melani då ännu inte lämnat Sverige.

Fascinerande brygd

Jacopo Melani hade redan 1657 haft stor framgång med **Il podestà di Colognole**. I denna opera, liksom senare **Girello** (1668), befolkas scenen av 'vanligt folk'. Borta är här de allegoriska berättelserna om antika hjältar och hjältinnor, det stillastående berättandet och det statiska recitativet. Här rör det sig istället om maktmissbruk, skenhelighet, pengar, svartsjuka, kärlek och lurendrejeri på ett mer folkligt plan, där alla är insyltade, och ingen går fri från skuld. Det är denna myllrande värld, som med Melanis musik blir levande genom den starka anknytningen till folklig musiktradition. Samtida slagdängor och äldre folkmusik blandas med konstopera i Landis, Cestis och Cavallis stil. Till folkligheten hör också trollerier, fantastier och illusionistiska trick, och allt blandas till en fascinerande brygd kryddad med satir och burleskeri.

En av de mest spelade operorna

De karaktäristika som givits ovan gäller i hög grad **Girello**, vilken uppfördes 1668 i Palazzo Colonna i Rom till text av Filippo Acciajuoli. Operan kom att bli en av de fem mest spelade under 1600-talet. Detta berodde framför allt på att stycket spelades av turnerande operasällskap, varav ett t.o.m. hade namnet *I comici del Girello*. Termen *comici* antyder att det rörde sig om skådespelare inom *commedia dell'arte*. Att en trupp med denna spelstil tagit upp **Girello** på sin repertoar är lätt att föreställa sig, då operan kräver en spelstil som står *comedian* nära. Operan skulle också visa sig framgångsrik i en annan teaterstil: 1682 reviderade Acciajuoli texten till en marionettopera, som framfördes på Teatro S. Moisè i Venedig. Att dramatisera kända teaterstycken och ibland även operor för dockteater var vanligt under 1600-talet. Operor för detta medium förekom under Haydns tid som kapellmästare hos Esterházy (1761-1790), där han troligen komponerat ett antal marionettoperor.

Anders Wiklund
Forskningsledare

Anders Wiklund, musikkvetenskapsforskare, doktorand vid Musikvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet, leder forskningsarbetet vid Vadstena-Akademien. Han är ledamot av stiftelsens styrelse. Han har studerat piano, dirigering och komposition. Vid Stora Teatern i Göteborg har han dirigerat operor av Menotti, Britten, Melani och Cimarosa. Anders Wiklund har tagit fram D. Cimarosas "Il fanatico burlato" för Drottningholmsteatern och A. Melanis "Il podestà di Colognole" för Stora

Teatern och för Vadstena-Akademien en rad verk bl.a. Melanis "Don Juan 1669" och Cimarosas "Il marito disperato". 1988 engagerades han vid Rossinifestivalen i Pesaro efter att ha gjort den kritiska utgåvan av operan "La scala di seta" (Silkesstegen), vilken han också svarat för utgivningen av på uppdrag av Fondazione Rossini. För musikförlaget Ricordi har han gjort den kritiska utgåvan av Donizettis Maria Stuarda, som uppfördes i Bergamo i Italien 1989 och på Kgl. Teatern i Stockholm 1990.

ETT STORT TACK

Till Vadstena-Akademins verksamhet 1991 har anslag erhållits från Utbildningsdepartementet, Vadstena kommun, Östergötlands läns landsting. Bidrag har erhållits från Crafoordska stiftelsen, Kronprins Carl Gustavs fond, Statens Kulturråd, AMV, Åke Sällströms minnesfond och Föreningen Vadstena-Akademins Vänner.

Företag som stöder Vadstena-Akademien är: Östgöta Enskilda Bank, Saab-Scania AB, Östgöta Brandstodsbolag, IBM Svenska AB, Dendu Livsmedel AB i Linköping, Walfrid Nilssons Bokhandel AB, TermoRegulator AB och AB Ulax i Motala samt Sterisol AB och Strandbergs Mode i Vadstena.

Ett särskilt tack vill vi rikta till Kgl Musikaliska Akademien, Operahögskolan, Vadstena folkhögskola, Birgittas Sjukhus, Musik i Skåne och Göteborgs Stadsteater.

ART IN TECHNOLOGY

Det ryms en konst i Saab-Scantias teknologi – förmågan att tillvarata ett sekels erfarenhet. Och förmågan att förstå och anpassa tekniken till människan.

Vår tillverkning av fordon inleddes på 1890-talet. Gripen har funnits i vår företagssymbol sedan 1900. Utvecklingen av flygplan startade i början av 1930-talet.

Idag spänner Saab-Scantias verksamhet över lastbilar, bussar, flygplan, satelliter och personbilar i samarbete med General Motors.

Saab-Scantias symbol står för tradition, tekniskt kunnande och förnyelse.

SAAB-SCANIA

Leaders in specialized transport technology

Kära publik!

Min första aktiva kontakt med Vadstena-Akademien hade jag sommaren 1975, då jag fick medverka som blockflöjtist i barockorkestern under Arnold Östmans ledning. Även om detta faktiskt hade en avgörande inverkan på hela min musikerverksamhet, så kunde jag då aldrig ana att jag nu skulle återvända hit som konstnärlig ledare. Känslan är fantastisk och går inte att beskriva.

Jag vill särskilt tacka min föregångare Per-Erik Öhrn. Av honom har jag fått ärva denna sommars två operabegivenheter. Ett beställningsverk, *RIKET ÄR DITT* av tonsättaren Jonas Forssell, med urpremiär på Gamla Teatern och en barockopera för dockteater på slottet.

Ett avgörande skäl till att jag med entusiasm anammat uppgiften att vara konstnärlig ledare är den unika konception som Vadstena-Akademien formas av. Där musik, teater, musikvetenskap och pedagogik kan mötas, där finns återkommande fantastiska möjligheter att skapa det oväntade, det som aldrig funnits förr. I denna mötespunkt finns förnyelsen, i denna konception utvecklingen. Den ändrar vi inte på. Inom ramen för vår verksamhet finns förstås nya tankar för verksamheten, som t.ex. sommarens kursutbud i samarbete med Universitetet i Linköping och Vadstena Folkhögskola. Även andra nya idéer gror, men låt oss få vänta lite med att berätta om dem.

Det är mycket imponerande med alla dessa möjligheter för oss här i det lilla Vadstena. Vadstena slott med Bröllopsalen, Gamla Teatern, ja hela staden och bygden har blivit en omistlig del av vår verksamhet som här finner den såväl trygghet som fantasieggande stimulans och får sin egna karaktäristiska profil.

Massmediernas massiva stöd, riks- och lokaltidningar från hela Sverige, internationell press, TV, Sveriges Riksradio, lokalradion - alla backar upp vår akademi. Även Sveriges Riksdag har för tredje året i rad motionerat om ökat stöd till Vadstena-Akademien - en grund för oss att känna hopp och verksamhetslust inför framtiden.

Allt detta förtroende vill vi naturligtvis leva upp till.

Clas Pehrsson
Konstnärlig ledare

Clas Pehrsson - konstnärlig ledare - född i Stockholm, har bedrivit akademiska studier i bl a pedagogik och musikvetenskap samt varit verksam som violinist och altviolinist, innan han sedan mitten av 60-talet ägnat sin mesta tid åt blockflöjten.

I sin omfattande internationella verksamhet som solist och kammarmusiker har han spelat med bl a Drottningholms Barockensemble i många länder i Europa och Asien, samt i USA och Australien.

Sedan 1965 är han huvudlärare i blockflöjt och äldre musiks uppförande-praxis vid Musikhögskolan i Stockholm. Som pedagog har han dessutom återkommande gästtat ett flertal musikkonservatorier och internationella festivaler och han var en av grundarna av Svenska Blockflöjtspedagogförbundet 1975, samt tidvis dess ordförande. Han har vid upprepade tillfällen tagits i anspråk till juryarbete vid internationella blockflöjstävlingar i bl a Calw och München.

Han har medverkat på tjugotalet olika fonogram, samt i ett otal TV- och radioprogram. På senaste tiden har han även tagit upp en verksamhet som dirigent.

Vem ger dig bäst FondPension?

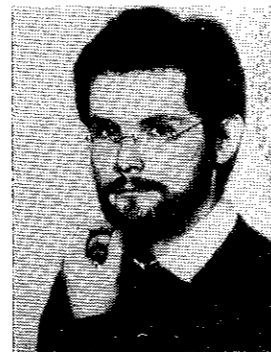

Om det här är viktigt för dig är chansen stor att det blir vi: **FÖRSÄKRINGEN.** Eftersom vi är ett försäkringsbolag kan vi ge dig rätt försäkringskydd. **NÄRHETEN.** Vår idé är att ge våra kunder bättre service genom att finnas nära. Därför finns det ett länsförsäkringsbolag i varje län. Och kanske är det därför vi har de mest nöjda kunderna av alla försäkringsbolag. **PENSIONEN.** Inget livförsäkringsbolag kan på förhand säga hur hög din pension blir. Men en bra fingervisning är att vi de fem senaste åren haft den i genomsnitt högsta kapitalavkastningen av alla. Ring oss, så får du veta mera!

FOND PENSION SKILJER SIG FRÅN EN VANLIG PENSIONS FÖRSÄKRING GENOM ATT DU VÄLJER DEN ELLER DE FONDER DÄR DINA PENGAR PLACERAS. DU KAN NÄR SOM HELST BYTA FOND. FONDERNA KAN VÄLJA TILLGÅNGAR PÅ ETT FRIARE SÄTT OCH DÄRFÖR KAN TILLVÄXTEN BLI HÖGRE JÄMFÖRT MED EN VANLIG PENSIONS FÖRSÄKRING. DE SKATTEMÄSSIGA FÖRDELARNA ÄR DESAMMA.

ÖSTGÖTA BRANDSTODSBOLAG 150 år 1841-1991
Östgotarnas eget försäkringsbolag

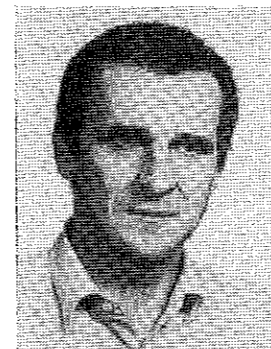
MUSIKALISK LEDNING, REGISSÖRER, m. fl.

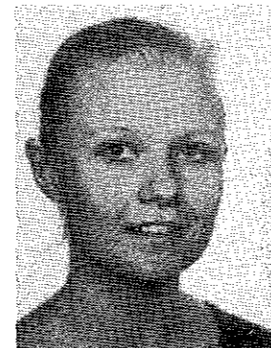
Gabriel Bania - konstnärlig ledare för Wasa Marionettopera, violin - f. 60 i Polen, har efter violinexamen från konservatoriet i Krakow specialiserat sig på barockviolin. Deltog i barockmusikkurser för Ingrid Seifert o Sigiswald Kuijken i Innsbruck resp. Antwerpen. Stud. barockviolin o barockens uppförandep Praxis för Sigiswald Kuijken vid Kgl. konservatoriet i Den Haag. Har konserterat - i olika kammarmusik kombinationer - i Polen, Tyskland, Holland o Sverige o gjort inspelningar för polsk o holländsk radio. Har medv. i en rad barockorkestrar t ex vid Drottningholms slottsteater, Nederlandse Bachvereniging, Utrechts Barok Consort, La Chapelle Royale, Le Grande Ecurie et la Chambre du Roi, European Baroque Orchestra och Concerto Copenhagen. Gabriel är Wasa Marionettopera initiativtagare och ledare. Han har gjort ett omfattande forskningsarbete om opera och dockteater. Stip: Konstnärsknämnden 90.

Nils Spangenberg - regissör - f. 56 i Stockholm, har efter studier i musikvetenskap vid Stockholms universitet fått sin utbildning på solosånglinjen vid Musikhögskolan samt operalinjen vid Teater- och Operahögskolan, Göteborg. Anställdes efter examen 81 vid Stora Teatern, där han arbetat som sångare samt regissör och bl.a. satt upp Lars Johan Werles Kvinnoqräl (inspelad av TV) och amerikanen Dominick Argentos A Waterbird Talk. Han har även regisserat Hoffmanns äventyr, Rossinis Kärlek på prov, Mozarts Enleveringen ur seraljen och Trollflöjten. Han är lärare vid Operahögskolan i Stockholm. Har arbetat vid Norrlandsoperan. Regisserade vid Vadstena-Akademien även 86 och 89.

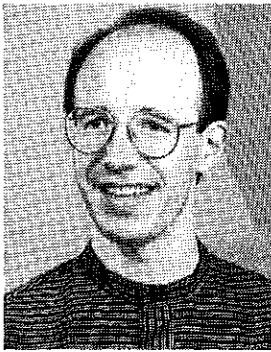

Zbigniew Glowacki - marionettregissör - f. 48 i Polen, är utexaminerad i polska språket från Universitetet i Warszawa samt i dockteaterregi från Statliga Teaterhögskolan i Warszawa. Han har regisserat flera dockteateruppsättningar i Polen. Som stipendiat i Rom spelåret 87-88 arbetade han som aktör, regissör och scenograf vid dockteatergruppen Nova Opera dei Burattini. Han har därefter fortsatt att arbeta med den.

Åsa Bogegård - koreograf - f. 63 i Sthlm, är verksam som dansare, koreograf o pedagog. Examen 85 från Danshögskolans pedagoglinje i fridans, balett o historiska danser. Går nu koreograf linjens andra år på samma skola. Dansare i fridans/baletgruppen Aurinko-baletti, Åbo, 85-86. Fick då stipendium ur Carina Aris minnesfond. Åsa Bogegård har framträtt med egna verk på bl.a. Kulturhuset, Moderna Dansteatern och Åbo dansfestival. Hon dansar också i gruppen Westra Aros pippare. Under våren framförde hon ett nytt verk i koreografiklassens föreställning på Dansens Hus. Medverkade 89 som koreograf vid Vadstena-Akademien.

Mark Tatlow - musikalisk ledning, cembalo - f. 55 i England, utbildad vid Corpus Christi College i Cambridge, Royal Academy of Music och National Opera Studio, London. 81-86 verksam vid Kent Opera först som repetitör o sedan som ass.musikchef. Dirigerade bl.a. Dido och Aeneas (Purcell), Pygmalion (Rameau), Barberaren i Sevilla (Rossini), Figaros bröllop (Mozart) och Bastien och Bastienne - den första Mozartoperan som framförts på originalinstrument i Storbritannien. Sedan 85 chef coach och komästare vid Drottningholmsteatern, där han assisterat Arnold Östman. Arbetar sedan 89 på Operahögskolan i Sthlm. Har arbetat i Glyndebourne, Opera Barga i Toscana, Paris, Toulouse och Parma. Har under två säsonger varit dirigent och assistent till Berislav Klobucar vid operan i Nice. Har dirigerat Faust (Gounod) på Norrlandsoperan, Macbeth (Verdi) i Göteborg och Proserpin (Kraus) på Operahögskolan i Sthlm. Från Drottningholms Teaterns Vänner har han fått ett stipendium för att studera det sena 1700-talets recitativstil. Kommer under nästa år att vara musikalisk ledare och dirigent vid insp. av operan Proserpin (Kraus) på skivbolaget Musica Sveciae samt dirigera Figaros bröllop (Mozart) på Norrlandsoperan.

Iwar Bergqvist - librettist - f. 51, är utbildad vid Operahögskolan i Göteborg och anställd vid Stora Teatern sedan 81. Har gjort en rad roller bl.a. titelrollen i Werther (Massenet), Greve Boni i Czardasfurstinnan (Kálmán) och Hertigen i Leonardo (L-J Werle). Vid Vadstena-Akademien har han medverkat som sångare 80 o 89 och som översättare i Judith och Holofernes (Ian McQueen) 87 och Claudius (R. Kerser) 89.

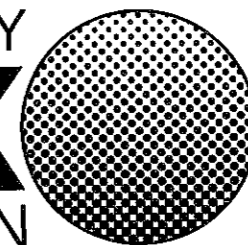

Jerzy Muszynski - konstruktör o tekniskt ansvarig, dockspelare - f. 53, har byggnadsingenjörsexamen från Tekniska högskolan, Bialystok. Arbetade som journalist på tidskriften Gazeta Wspolczesna från 77 och till undantagstillståndet 81. Stud. därefter dockteaterkonstruktion vid Statliga Teaterhögskolan, Warszawa. Har arbetat som aktör, regissör och scenograf vid dockteatern i Lublin och med Nouva Opera i Rom 87-88. Regisserade 88-89 en utomhusproduktion, ett mysterienspel och en musikteaterproduktion om zigenarnas kultur. Har översatt texter från ryska, av bl.a. Bulgakov och Okudjava för polska tidskrifter. Arbetar sedan 90 som direktör vid lokalradiostationen i Bialystok.

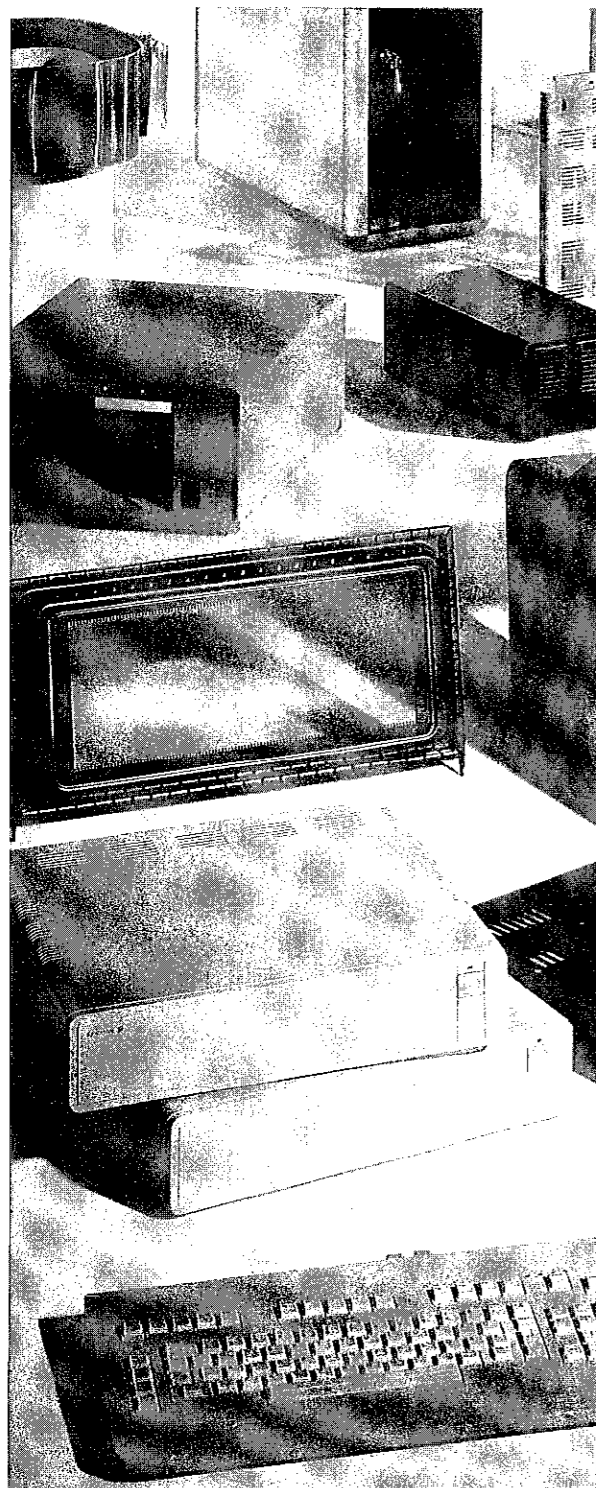
Inger Broström - dekor o kostymansvarig, prod.ass. - f. i Sollefteå, har gått Konstfackskolan och arbetar med utsmyckningar för profan och kyrklig miljö. Har gjort bl.a. altartavlor i S:t Clara o Sjömanskyrkan i Sthlm. Designar mönster till bl.a. Svenska Spetsar och undervisar i konstsovmnad vid Handarbets Vänners vävskola, Sthlm. Medv. för tredje året vid Vadstena-Akademien. Ansvarede för dekor och kostym till Möss och Muser på Gamla Teatern 90.

MED. TECHNOLOGY
ULAX
MOTALA SWEDEN

för renare miljö

Från konstruktion
till vad du vill...

Tidigare var pressade plåtdetaljer vår specialitet. Idag handlar det oftast om ett nära samarbete från idé till färdig produkt, inklusive moment som lackering, screentryck, montage och leverans direkt till slutkund.

Givetvis arbetar vi också med såväl JIT-systemleveranser och kvalitetssäkring ISO 9000-2.

TermoRegulator

Vinterg. 1, Motala, tel 0141-560 80, fax 0141-552 20

90-talets Plåt- & Mekanikleverantör

SÅNGARE

Lars Arvidson - Girello - basbaryton, f. 62, uppvuxen i Norrköping, har musikkärlar- o sångpedagogexamen samt sångsolistutb. från Musikhögskolan, Sthlm. Sånglärare: Inga-Lill Sundin o Erik Saedén. Frilansar som konsert-, oratorie- o romanssångare. Har medverkat i flera radio- o TV-inspelningar. I oratoriesammanhang i Sthlm flitigt anlitad bas- och barytonsolist. Turnerar regelbundet i Sverige och utomlands, bl.a. med Bach-kollegium, Sthlm, Andres Mustonen och Hortus Musicus, Tallinn och pianisten Viktor Åslund. Stip.: Kungliga Musikaliska Akademiens stora utlandsstip. 89.

Gunnar Birgersson - Filone - baryton, f. 61, har gått Operastudio 67, Musikhögskolan, Sthlm. Sånglärare: Kerstin Wahlström-Olsson prof. Dietrich Fischer-Dieskau. Roller: bl.a. Figaro i Barberaren i Sevilla (Rossini), Guglielmo i Cosi fan Tutte, Greve Almaviva i Figaros bröllop (Mozart). Mästarurser för bl.a. Elisabeth Söderström, Margareta Hallin, Nicolai Gedda, Erik Saedén, prof. Rudolf Knoll, Geoffrey Parsons. Sjöng Germont i La Traviata (Verdi), Italien 88, Don Alfonso i Cosi fan Tutte (Mozart) vid en sommarakademi, Belgien, Italien 88. Stip.: Kgl. Musikaliska Akad. stora pris 89, Sång- o Talpedagogförb. stora pris (British Council Fellowship) 89, Medborgarskolans musikstip 90.

Ann Hallenberg - Erminda - mezzosopran, f. 67 i Västerås, där hon genomgått Västerås musikklasser. Hon går nu första året på Operahögskolan i Sthlm och har där sjungit Tredje damen i Trollflöjten (Mozart). Sånglärare: Erik Saedén. Ann var korist på Drottningholmsteatern 90 och sjöng Orfeus i Orfeus och Euridike (Gluck) med Västerås läroverksteater samma år. Stipendier: Edwin Ruuds stipendium, Oslo 90.

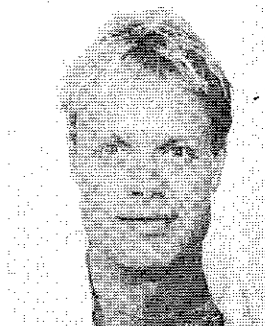

Fredrik de Jonge - Ormondo - tenor, f. 63 i Skärplinge, har gått Ingesunds musik-folkhögskola, Opera studio 67, Musikhögskolan i Sthlm och sedan 90 Operahögskolan i Sthlm. Roller: Monostatos i Trollflöjten (Mozart), Ferrando i Cosi fan Tutte och Basilio i Figaros bröllop (Mozart). Sånglärare: Lilian Gentile 87-90, nu Rudolf Knoll. Har sjungit i Drottningholms Teaterns kör, Operans extrakör och Operaligans Fjolloma, Nacka 89. Turnerat med Sandvikens Orkesterförening bl.a. med Boheme (Puccini) i Italien och med Radiokören i Sovjet, Finland och på La Scala, Milano. Stipendiat vid Mozarteum i Salzburg 90, Svensk-Österrikiska föreningen 90, Stallfågla, 91.

Ann-Christine Larsson - Mustafä - sopran, f. 63 i Vreta Kloster, har stud. musikvetenskap vid Sthlms Universitet, Opera Workshop, sångsolistlinjen vid Musikhögskolan i Sthlm och sedan 87 vid Operahögskolan i Sthlm. Roller: Pamina i Trollflöjten (Mozart) i Gävle och på Confidencen. Sånglärare: Marianne Löberg-Stare. Sjöng Maja Gräddnos i Kgl. Operans uppsätt. av Pelle Svanslös (v Koch) 90 och Andra gossen i Trollflöjten (Mozart) på Drottningholmsteatern 89. Turnerade som Jenny Lindstipendiat i USA 86. Stip.: bl.a. Christina Nilssonstip. 87, Drottningholmsteaterns Vänners stip. 88 o British Council Fellowship 89.

Anders Lundström - Tartaglia - tenor f. 59 i Umeå. Musikkärlarex., Piteå. Har gått Operahögskolan, Sthlm. Roller: Atis i Procerpin (Kraus), Alfred i Läderlappen (Strauss), Tony i West Side Story (Bernstein) och Rudolfo i La Bohème (Puccini). Sånglärare: O Brown, K Bjorkoy och nu H Gertz.. Medv. vid Norrlandsoperan 83-89. Har gjort Tamino i Trollflöjten (Mozart) Roslagsoperan, Ernesto i Don Pasquale (Donizetti) Confidencen och Zigenarbaronen (Strauss) Waxholmsoperan. Solist med Umeå Sinfonietta, medv i radio, TV. Gör i höst Simson i Simson och Delila (Saint-Saëns) på Folkoperan. Stip: Teaterförb, Primurarlögen S:t Erik och S:t Johannes.

Mats Persson - Mago - basbaryton, f. 55 i Norrköping, har gått musiklinjen vid Ljungskile Folkhögskola, solistutb. vid Musikhögskolan, Malmö. Stud nu sista året vid Operahögskolan, Gbg. Roller: Björnen i Vantarna (Wetle) och Don Alfonso i Cosi fan Tutte (Mozart). Gjorde Aje i Achnaton (Glass) vid Ystadsoperan 89, Banco i Makkbett (Verdi/Bad Liver) Lillan, Gbg 91. Sånglärare: Harald Ek, tidigare Ingegerd Tyrénus, Hans Johansson, Dorothy Irving. Kontinuerligt anlitad i de större kyrkomusikaliska verken. Medl. i Weckmann-ensemblen, Gbg. Stip: Norrköpings kulturstip, Lars Löndahls sångstip, Göteborgs musikteaters vänners stip.

Susanne Rydén - Doralba - sopran, f. 62 i Sävsjö, har sångped.ex. 87 från Musikhögskolan i Sthlm och solistisk vidareutb. från Schola Cantorum Basiliensis, Schweiz, för René Jacobs, m. inriktn. på tidig musik. Roller: Belinda i Dido och Aeneas (Purcell) o medv. i kören på Drottningholmsteatern 90. Sånglärare: Jessica Cash, London, tidigare Berit Hallqvist. Solist över hela Europa i oratorier etc, med orkestrar (bl.a. Drottningholmus Barockensemble) och i kammarmusikaliska sammanhang. Gästspel vid internationella musikfestivaler, bl.a. Luzerner Festwochen, Sthlm Water Festival aug. 91 och i Utrecht sept. 91. Har gjort ett flertal radio-, skiv- och TV-insp.

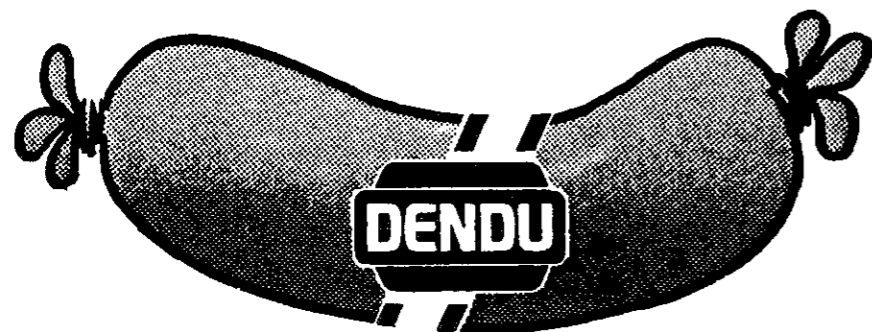

Jan Strömberg - Odoardo - tenor, f. 62 i Kolbäck, har studerat två år vid Guildhall School of Music and Drama i London. Roller: Giovanni i The Voice of Ariadne (Musgrave), Giacommo i Kärlek på prov (Rossini), Lelio i Scipio (Händel), Paco i La viva Breve (de Fallas), Titus i Titus mildhet (Mozart). Har på Kgl. Teatern gjort Trubaduren i Jeanne d'Arc (Tjarkovskij). Sånglärare: Vera Rozsa. Har med en Londonensemble, (medlemnar från English National Opera och Glyndebourne) medv. i King Piani (Tippet) i Toscana och i Händels Messias på Pusjkimuseet i Moskva, 90. Stip.: Guildhall och City of London, Konstnärnsnämnden.

Carl Unander-Scharin - Pasquella - tenor, f. 64 i Sthlm, har musikdirektörsex. från Musikhögskolan i Sthlm. Sjöng Orfeus parti vid uruppf. av R. Grippes radioopera Orfeus och Odysseus resor 89. Gjorde Belmonte i Enleveringen (Mozart) Waxholmsoperan 89. Bland konserter 90 kan nämnas Skapelsen (Haydn), Mariavesper (Monteverdi), Messias (Händel) Bach's h-mollmässa (digigent Anders Öhrwall). Deltog i kammarmusikfestivalen i Kuhmo i Finland, medeltidsveckan i Visby samt Uppsala Parnassen 90. Tonsätter nu en monodram av Katarina Frostenson på best. av Musikdramatiska gruppen, Sv. Radio. Medv. vid Vadstena-Akademien 89.

Charkuterivaror

för

TEATERPUBLIK

och

MOTIONÄRER

DU FINNER DENDU-
PRODUKTERNA I BÅDE
ICA o FAVÖR-butikerna!

MUSIKER

Maria Banla - flöjt - f. 64 i Gävle, har studerat blockflöjt och barocktravers vid Musikhögskolan i Oslo med musikerexamen 86. Specialiserade sig på barocktravers vid konservatoriet i Den Haag, Holland, för Wilbert Hazelzet. Har medverkat i orkestern vid Drottningholms slottsteater och har en omfattande kammarmusikalisk verksamhet bakom sig, mest i Sverige och Norge men även i Holland, Belgien, Tyskland och Polen. Medverkar i Concerto Copenhagen.

Halfdan Bekken - flöjt - f. 58 i Köpenhamn och uppvuxen i Oslo, studerade blockflöjt vid Norges Musikhögskola 79-83 och därefter vid Koninklijk Conservatorium i den Haag för Michael Barker och Ricardo Kanji. Diplomexamen 86 följdes av ett års studier för Walter van Hauwe vid Sweelinckkonservatoriet i Amsterdam. Efter debutkonsert 87 i Oslo är han nu aktiv solist, kammarmusiker och lärare i hela Skandinavien. Medverkar i Concerto Copenhagen och Il Concertino.

Irmelin Helseke - violone - f. i Rehburg-Stadt, Tyskland, har stud. fem år vid Högskolan för musik och teater i Hannover. Har pedagogex. och cellolärardiplom. Solistdiplom, viola da gamba, efter sex års studier hos Wieland Kuijken i Den Haag, Holland. Verkar sedan 88 som frilansmusiker, gamba och violone. Undervisar vid en musikskola och har även privatelever. Medlem i olika barockensembler i Tyskland och Italien. Har även medv. i radio- och skivinspelningar bl.a. med Capella Agostino Steffani, Hannover.

Love Persson - violone - f. 61 i Mora och uppvuxen i Djursholm, har stud. kontrabas vid Musikhögskolan i Göteborg samt för Klaus Trumph i Ostberlin. Har varit anst. vid Stora Teatern i Göteborg och i Helsingborgs symfoniorkester. Har sedan 85 koncentrerat sig på barockmusik med lektioner för Jaap ter Linden och ett års kontaktstudium vid Akademie für Alte Musik, Bremen. Har medv. bl.a. i orkestern vid Drottningholms slottsteater 87 o 91. Frilansar i Europa, mestadels i Tyskland och har medv. bl.a. i European Baroque Orchestra 88, Amsterdam Baroque Orchestra, Hannover Band och Concerto Copenhagen. Medverkade vid Vadstena-Akademien 89.

Peter Söderberg - luta - f. 57 i Sthlm, har studerat vid Stockholms Musikhögskolas musikerlinje 79-86 samt vid Schola Cantorum Basiliensis 86-88. Frilansmusiker sedan 80. Har konserterat i Norden, Holland, Frankrike, Tyskland, Schweiz och Belgien, främst med nutida improvisationsmusik och medverkat vid talrika radio- och skivproduktioner. Stip.: Konstnärnämnden.

Ulf Söderberg - cembalo, repetitör - f. 59 i Uppsala, där han som 15-åring tog organist- o kantorsex, har från Musikhögskolan i Sthlm kyrkomusiker-, körped.- o grundläggande utb. i dirigering vid ensembledarklassen. Går nu Musikhögskolans diplomklass i orgel, avslutas bl.a. med solistkonsert i Konserthuset med Sthlms Filharmoniska orkester. Bedriver specialstud. vid Schola Cantorum i Basel och Musikhögskolan i Stuttgart. Doktorand vid Göteborgs Universitet. Organist, cembalist, kör- och orkesterdirigent. Orgelkonserter med repertoar alltifrån Frescobaldi-toccatore till de stora verken av Reger och Messiaen. Stip.: Musikaliska Akademiens stora utlandsstip.

Torbjörn Söderquist - luta - f. 56 i Linköping, har stud. vid The Royal College of Music i London för Jakob Lindberg och generalbas vid Guildhall School of Music för Nigel North, diplomkonsert 86. Frilansar på luta och teorb. Spelade i Olysses återkomst (Monteverdi) i Italien 86. Anst. av Rikskonserter i Barock Modern 88. Radio- o TV-insp. med Barock Modern 88. Turnerade med barnförest. Ola med handklaveret (Karkoff) 89. Radioinsp. med 1800-tals sånger tills. med Christina Knochenhauer 90. Medv. i Monteverdis Mariavesper i Konserthuset och med Mikael Samuelsson på Drottningholm. Stip: H.A:rxson Jonsson o Konstnärnämnden.

Ulrika Wahlberg - violin - f. 62 i Uppsala, har stud. violin vid Musikhögskolan i Göteborg samt barockviolin och barockinterpretation vid Malmö Musikhögskola. Har bl.a. spelat m Göteborgs symfoniorkester, Norrköpings och Malmö symfoniorkestrer. 85-87 anst. vid Helsingborgs symfoniorkester. Har därefter främst ägnat sig åt barockviolin, som kammarmusiker och i orkestersammanhang vid t.ex. Drottningholms slottsteater, Godegårdsensemblens 1700-orkester och European Baroque Orchestra. Är medlem i Concerts Spirituales, Paris och Concerto Copenhagen. Hon var konsertmästare i Vadstena-Akademiens uppsättning av Claudius (Keiser) 89.

Walfrid Nilssons

BOKHANDEL AB

Kyrkogatan 2, 591 35 Motala. Telefon 0141-100 07

önskar Vadstena-Akademien framgång 1991!

Se hur du talar! Förbättra ditt tal med röststyrda program

IBM Talskärm för Personal System/2 är ett hjälpmedel för logoped, talpedagoger och andra personer som yrkesmässigt behandlar och undervisar människor med tal-, röst- och språkstörningar samt hörselhandikapp.

Stora bilder och färgglada figurer avbildar talets akustiska egenskaper, såsom tonhöjd, röststyrka, ton och tonlöst uttal.

Programmet är uppbyggt på tretton övningar som stimulerar och motiverar talträningen.

För mer information, kontakta:
Gruppen för handikaphjälpmiddel
IBM Svenska AB, 163 92 Stockholm,
telefon 08-793 10 00 eller
IBM Svenska AB, 401 23 Göteborg,
telefon 031-71 45 00.

IBM

MARIONETTISTER

Malgorzata Baltaziak - dockspelare - studerade 80-84 vid dockteateravdelningen, Statliga Teaterhögskolan i Bialystok. Sedan 84 arbetar hon i Teater Miniatura i Gdansk. Fick pris för en rollprestation i Dockpjäsfestivalen i Opole, Polen 85 o ett pris från de polska teatramas artistförening 87. Arbetar sedan 90 som teaterinstruktör för ungdomar i Gdansk.

Ryszard Dollnski - dockspelare - f. 57 - har studerat fem år vid en teknisk byggnadsskola o började 77 arbeta som scenetekniker vid Dramatiska Teatern i Bialystok o 79 som scenmästare vid Statliga Dockteatern i samma stad. Studerade 80-84 vid Warszawas Statliga Teaterhögskolas Dockteateravd. i Bialystok o återvände sedan till Dockteatern som dockspelare och regiass. Han har vunnit ett flertal priser (bl.a. för skådespel) vid nationella o internationella dockteater- o teaterfestivaler. Bl.a. första pris i Pleven, Bulgarien, med Decameron (Bocaccio), en pjäs på esperanto. Den spelades också på Internationella Esperanto Kongressen i Rotterdam.

George Hållbus - scenmästare - f. 70 i Sigtuna o uppvuxen i Bålsta, har gått trätekniskt gymnasium i Uppsala, konstlinjen på Wiks Folkhögskola och utbildar sig nu till rekvisitör på gymnasieskolans hantverkslinje, Sthlm. Har under ett år arbetat som dekor-snickare vid Kgl. Operan och medverkat i amatörteater både på och bakom scenen. Stip.: Gälöstiftelsens Hantverksstipendium.

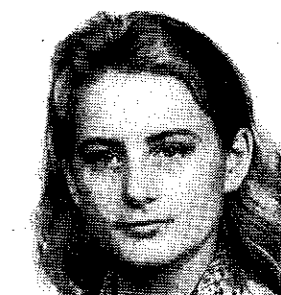

Elisabet Andersson - kostymmästare - är anställd vid Göteborgs Stadsteaters damskrädderi. Har även arbetat vid Stora Teatern i Göteborg och Östgöteatern. Medverkar för andra året i rad vid Vadstena-Akademien.

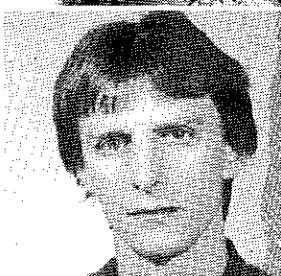

Marianne Frid - sömnad - f. i Falun och uppvuxen i Vadstena, har studerat 2 år vid Kävesta Folkhögskola, textillinjen och bild- och formlinjen. Hon har samarbetat med textilkonstnär Lisbeth Malm.

Urszula Janik - dockspelare - f. 55, har efter studier vid Warszawas Statliga Teaterhögskolas Dockteateravd. i Bialystok 79, arbetat vid den nybildade marionettoperascenen vid Warszawa Kammaropera. Hon spelade bl.a. i Apotekaren (Haydn), Peter och vargen (Prokofiev), Djurens karneval (Saint-Saëns), La serva Padrona (Pergolesi), Bastien och Bastienne (Mozart). Med kammaroperan turnerade hon i Italien, Tyskland, Österrike o Sovjetunionen. Hon har också samarbetat med Statliga Dockteatern i Bialystok samt gjort en TV-inspelning.

Krzysztof Pilat - dockspelare - f. 60 har gått musikgymnasium och spelat dragspel och klarinet. Efter utbildning i bildmekanik har han studerat vid Warszawas Statliga Teaterhögskolas Dockteateravd. i Bialystok 82-86. Sedan dess arbetar han vid Dockteatern i Bialystok och har fått flera priser vid festivaler i Polen och utomlands. Han arbetar också som assistent vid Teaterhögskolan i Bialystok och som taxichaufför. Under två år undervisade han i dragspel vid en musikskola.

SCENTEKNISKA MEDARBETARE

Julia Ahumada - masker, rekvisita mm - f. i Santiago de Chile, har utbildats vid Universidad de Chile, scenografi, kostymteckning o ljussättning 70-74. Stud. filosofi o arbetade som journalist med nyhets- o barnprogram i Ecuador 75-76. Arb. som scenograf vid Stadsteatern, Uppsala 80-81 o vid Totem (en experimentell dockteater) i Uppsala 81-90. Har gått Nordiska Scenografiskolan i Skellefteå 88-90. Nu anställd av kulturförvaltningen för att dokumentera Totems verksamhet.

Anna Wemmert - ljusassistent, eldsprutare - f. 68 i Skivarp, har gått Film/Teatergymnasiet i Sandviken, Teaterlinjen vid Marieborgs Folkhögskola och stud. nu vid Dramatiska Institutet, teaterteknikerlinjen. Har arbetat med scenografi- o ljus i Dramatiska Ensemblens uppsättn. av Camina Burana, Sthlm 91 o tidigare med ljus på Östgöteatern och Teater 9. Har spelat amatörteater i Sandviken, Norrköping, Alvastra-spelen o medverkar i "Kulturchock" i Norrköping. Detta är Annas andra år vid Vadstena-Akademien.

Sterisol
Nobel Industrier

önskar Vadstena-Akademien lycka till!

1964 } Internationella Vadstena-Akademien för sång och instrumentalmusik grundades av sångläraren Ingrid Maria Rappe. De första tre årens
1965 } studier för internationellt erkända lärare som professor Ferdinand Grossmann — ledare för Wiener Hofmusikpelle och Wiener
1966 } Sängerknaben — resulterade i ett stort antal konserter med sång- och instrumentalsolist och orkester. Vidare gavs bl.a. ett renässans-
spel i kostym på slottet och "En japansk afton" på Gamla teatern. Tretton olika nationer är representerade vid Akademien.

	Musikalisk ledning	Regi/Koreografi
1967 C. W. Gluck, Die Maikönigin/Vårdrottningen G. B. Pergolesi, La Serva Padrona/Ett litet huskors (1733)	Karl Etti Karl Etti	Hanns Zimmerl Hanns Zimmerl
1968 D. Cimarosa, Il Matrimonio Segreto/Det hemliga äktenskapet (1792)	Karl Etti	Hanns Zimmerl
1969 H. Purcell, Dido and Aeneas C. Monteverdi, Combattimento di Tancredi e Clorinda/ Tancredis och Clorindas kamp (1624)	Arnold Östman Arnold Östman	Leif Söderström Leif Söderström
1970 V. Mazzochi/M. Marazzoli, Il Falcone/Falken (1639)	Arnold Östman	Leif Söderström
1971 L. Thybo, Den odödliga historien (1971) A. M. Abbatini/M. Marazzoli, Dal Male il Bene/ Av ont kommer gott (1653)	Arnold Östman Arnold Östman	Leif Söderström Leif Söderström
1972 P. Gaveaux, Le Traité Nul/Äktenskapsfifflet (1793) E. Eyser, Drömmen om mannen (1972)	Arnold Östman Arnold Östman	Per Fossler Per Fossler
1973 F. Provenzale, Il Schiavo di sua Moglie/Sin hustrus slav (1678) E. Eyser, Hjärter Kung (1973) S. D. Sandström, På Finsta sommaren år 1316 (1973)	Arnold Östman Arnold Östman Arnold Östman	Hans Elfvin Torbjörn Lillieqvist Per-Erik Öhrn
1974 F. Provenzale, Stellidaura (1678) S. E. Bäck, Just då de längsta skuggorna . . . (1974) D. Cimarosa, Lo Spozo senza Moglie/Bruden som försvann (1784) E. Eyser, Sista resan (1973)	Arnold Östman Arnold Östman Arnold Östman Arnold Östman	Göran Järvefelt Per-Erik Öhrn
1975 A. Stradella, San Giovanni Battista/Salome (1675)*	Arnold Östman	Göran Järvefelt
1976 O. A. Thommessen, Hermaphroditen (1976)	Björn Hallman	Mats Isaksson (koreograf)
1977 G. Tricarico, La generosità d'Alessandro/ Alexanders ädelmod (1662)	Arnold Östman	Gunnel Bergström — Torbjörn Lillieqvist
1978 L. Leo, Geneviefia/Genoveva (1741)	Arnold Östman	Gunnel Bergström
1979 A. M. Abbatini, La Baldassara/La comica del cielo/ Skådespelerskan som kom till himlen (1668)*	Arnold Östman	Gunnel Bergström
1980 W. W. Glaser, Frihetens klockor eller Björnarna och aporna (1980) Bröllopfesten	Clas Pehrsson Berit Lindberg/ Berit Färnlöf	Per-Erik Öhrn Per-Erik Öhrn, Magnus Blomkvist (koreograf)
1981 Joy d'amour A. Stradella, Susanna (1681)	Berit Lindberg Stefan Parkman	Magnus Blomkvist (koreograf) Anders Levelius
1982 M. Marazzoli/O. A. Thommessen, Det mänskliga livet (1656), (1982)	O. A. Thommessen/ Anders-Per Jonsson	Torbjörn Lillieqvist
1983 C. Ditters von Dittersdorf, Opera Buffa eller Svartsjukan rasar (1798) Fångenskapens fåglar	Anders Wiklund	Torbjörn Lillieqvist Torbjörn Lillieqvist
1984 Repris Dittersdorf Opera Buffa* E. Duni, Le peintre amoureux de son modèle/ Målaren förälskad i sin modell (1757) L. Horváth, Frostblomma i ett nostalgiskt universum (1984)	Russel Harris Glenn Mossop Lázló Horváth	Torbjörn Lillieqvist Anne-Charlotte Bengtsson (koreograf) — Peter Bäckström
1985 A. Düben, Balett bemängd med sång (1701) G. H. Stölzel, (1690—1749) Tobakskantaten G. F. Telemann, Miriways (1728) J. Foroni, Berthas piano (1855)	Elizabeth Hehr Elizabeth Hehr Elizabeth Hehr Bo Johansson	Torbjörn Lillieqvist Torbjörn Lillieqvist Torbjörn Lillieqvist Elisabeth Borgström
1986 A. Melani, L'empio punito/Don Juan 1669 (1669) Barocka upptåg: A. Scarlatti, Palandrana e Zamberluccho (1716), G. Orlandini, Serpilla e Bacocco (1719)	Anders Öhrwall Anders Öhrwall Anders Öhrwall	Per-Erik Öhrn Per-Erik Öhrn Per-Erik Öhrn
1987 Anonym italiensk 1600-talskompositör, Daniel i lejongropen S. G. Schönberg, Höga visan (1987) Ian McQueen, Judith och Holofernes (1987) D. Cimarosa, Il marito disperato/Den gifte stackar'n (1785)	Stefan Dässman Stefan Dässman Stefan Dässman Per Borin	Nils Spangenberg Patrik Sörling (koreograf) Nils Spangenberg Per-Erik Öhrn
1988 I. Hallström, Hertig Magnus och sjöjungfrun (1867) Karolina Eiriksdóttir, Någon har jag sett (1988) D. Cimarosa, Den gifte stackar'n*	Per Borin Per Borin Per Borin	Per-Erik Öhrn Per-Erik Öhrn/Misela Cajchanova Per-Erik Öhrn
1989 C. Pallavicino, Messalina (1680) R. Keiser, Der verdammte Staat-Sucht oder der verführte Claudius (1703)	Graham Treacher	Nils Spangenberg
1990 I. Hallström, Hertig Magnus och sjöjungfrun Möss och Muser	Alan Hacker	Åsa Melldahl
1991 J. Forssell, Riket är Ditt (1991) J. Melani, Girello (1668)	Per Borin Robert Rydholm Thomas Schuback Mark Tatlow	Per-Erik Öhrn Torbjörn Lillieqvist Åsa Melldahl Wasa Marionetopera och Nils Spangenberg

* = Inspelad för TV.

Flertalet av verken har sänts av Sveriges Riksradio.

Vad är Vadstena-Akademien?

1. EN SOMMAROPERAFESTIVAL

Sommartid ges omkring 25 operaföreställningar och ett antal konserter i de olika historiska miljöerna i Vadstena. Verksamheten grundades 1964 av sångläraren Ingrid Maria Rappe. I Vadstena hörs operahistoriens vingslag. Redan 1654 spelades opera på Vadstena slott — troligen för första gången i Sverige! Drottning Christina hade detta år inbjudit en stor operatrupp under ledning av kompositören Vincenzo Albricci. På flykt undan pesten lämnade de Stockholm och begav sig till Vadstena . . .

Vadstena Gamla Teater, byggd 1825 innanför klostermuren, är Sveriges äldsta privatbyggda teater.

Vadstena-Akademiens föreställningar är resultatet av

2. EN KURS FÖR BLIVANDE PROFESSIONELLA MUSIKTEATERARTISTER

Hundratals sångare har deltagit under åren, bland de etablerade t.ex. Curt Appelgren, Britt-Marie Aruhn, Björn Asker, Stefan Dahlberg, Helena Döse, Marianne Eklöf, Elisabeth Eriksson, Carl Johan Falkman, MariAnne Häggander, Hans Josefsson, Magnus Lindén, Lars Magnusson, Carina Morling, Catharina Olsson, Anne-Sofie von Otter, Anita Soldh, Mikael Samuelsson, Monica Sjöholm, Carina Strandberg, Anette Stridh, Thomas Sunnegårdh, Iwa Sörenson, Per-Arne Wahlgren, Louise Werner, Gösta Zachrisson — bland de yngre t.ex. Thomas Lander, Gunnar Lundberg, Hillevi Martinpelto, Lars Martinsson, Pia Marie Nilsson, Lena Nordin, Bengt Nordfors, Eva Maria Tersson, Tua Åberg.

Många av de musiker som deltagit i Vadstena är nu konsertmästare i vårt lands symfoniorkestrar. Regissörerna Göran Järvefelt, Torbjörn Lillieqvist och Per-Erik Öhrn har alla gjort sina första uppsättningar i Vadstena, liksom även koreografen Mats Isaksson och dirigenten Arnold Östman, som innan han blev chef för Drottningholmsteatern under tio år var konstnärlig ledare i Vadstena.

Studierna i Vadstena, som bl.a. innefattar scenframställning, uppförandepaxis och stilhistoria baseras på ett

3. "OPERA-ARKEOLOGISKT" FORSKNINGSBETE

Vadstena-Akademien har en unik studie- och forskningsverksamhet, som röner riksomfattande och internationell uppmärksamhet. I The Times avslutades recensionen 1986 "British music colleagues wanting to break out of the operatic routine may care to note." Genom framtagning av verk ur europeiska arkiv, källkritiskt översättningsarbete, musikalisk analys, överföring till modern notskrift, instrumentation mm levandegörs en del av vårt kulturhistoriska arv. Hittills har 24 äldre operaverk framförts för första gången i modern tid i Vadstena. Bland dem kan nämnas A. Stradellas "Salome" (som därefter spelats på ett tiotal platser i Europa), en rad verk beställda av drottning Christina, t.ex. "L'empio punito" — världens första Don Juan-opera — av A. Melani, 1669. Vidare kan nämnas Sveriges första operaförsök, den sk Narvabaletten "Balett bemängd med sång" från 1701, med musik av A. Düben, text N. Tessin, en tidigare ospelad Cimarosa-opera från 1785 "Il marito disperato" (Den gifte stackar'n), TV-inspelad 1988. Fem av Vadstena-Akademiens operauppsättningar har sänts i TV och flertalet i Sveriges Riksradio. Sommaren 1990 ges den svenska romantiska operan "Hertig Magnus och sjöjungfrun" av I. Hallström (1867) i repris med TV-inspelning.

Vadstena-Akademien arbetar även med

4. NYSKRIVNA MUSIKTEATERVERK

Hittills har 13 nya operaverk uruppförts i Vadstena: S.E. Bäck, E. Eyser, W.W. Glaser, L. Horváth, S.D. Sandström, S.G. Schönberg från Sverige, L. Thybo från Danmark, O.A. Thommessen från Norge och Ian McQueen från Skottland. 1988 uruppfördes ett verk av den isländska tonsättarinnan Karolina Eiriksdóttir; 1989 gästspel med TV-inspelning i Reykjavik. Thommessen kallade Vadstena-Akademien för "nordens enda operalaboratorium". "We could learn a lot of their example . . ." avslutades recensionen 1986 i tidskriften Opera i London.

Vadstena-Akademien arrangerar parallellt med operaprojekten

5. KURSER

"Rösten i sång och tal" för logoped, sång- och talpedagoger, röstintresserade läkare och högskoleutbildade körledare arrangeras 1991 för trettonde året i rad med lärare och föreläsare bl.a. från Lunds och Linköpings universitet samt Kgl. Tekniska Högskolan. Kursen har ett par år varit universitetskurs (5 p). Torbjörn Lillieqvists kurs "Scenisk sång" för avancerade unga sångare arrangeras för sjätte gången.

*

STYRELSE

Ordförande Rolf Wirtén, vice ordförande John Zacharias, ständigt ledamot Ingrid Maria Rappe.
Anders Agnemar, Gerhard Bona, Ragnhild Danell, Göran Grebbäck, Sven-Erik Hallbeck, Göran B. Nilsson,
Tommy Palmquist, Olof Rydbeck, Lars Rydberg, Thord Söderlund och Anders Wiklund.

Konstnärlig ledare, Clas Pehrsson. Administrativ ledare, producent Astrid Lande.
Forskningsledare Anders Wiklund.